

Van in het depot tot bij het publiek. Stalenboeken van Gentse textielbedrijven in de collectie van Archief Gent

Archief Gent herbergt een historische collectie stalenboeken van de Gentse textielbedrijven Voortman, De Hemptinne en De Porre. Deze verzameling van 186 stukken werd van onder het stof gehaald om alvast op stukniveau te beschrijven, in afwachting van de latere digitale ontsluiting. Welke mogelijkheden biedt dit corpus?

VERSPREIDE COLLECTIES

De archieven van de bedrijven De Hemptinne, Voortman en De Porre vertellen een interessant verhaal over de textielgeschiedenis van de stad Gent. De acquisitie en conservering van dergelijke archieven, hoe fragmentarisch ook, is erg belangrijk. Binnen Archief Gent is dit een vrij lijvige collectie. In de fondsen van de negentiende-eeuwse bedrijven De Hemptinne en Voortman zijn respectievelijk 42 en 31 stalenboeken aanwezig. Het twintigste-eeuwse archief van De Porre telt 105 exemplaren. Van een negental boeken is de herkomst onzeker: De Hemptinne of Voortman (of opvolger UCO). Ook Design Museum Gent en MoMu (Modemuseum Antwerpen) bewaren een aantal stalenboeken, voornamelijk van De Hemptinne en Voortman. Het Gentse Industriemuseum heeft een collectie stalenboeken van de UCO. Een vergelijking van deze stukken zou een interessante studie kunnen opleveren, bijvoorbeeld van evoluties en trends.

HISTORIEK

Een korte historische achtergrond van deze drie bedrijven kadert dit artikel binnen de Gentse textielgeschiedenis. Het fonds *De Hemptinne* heeft betrekking op de Gentse firma's *Lousbergs*, *De Hemptinne* en de *N.V. Florida*. De Brusselse firma Keller-

Stalenboek van de firma Voortman, 1860, op oud rekenboek geplakt (Archief Gent, PA_NF_535). Vermoedelijk een soort staalkaart voor intern gebruik, met een combinatie van eigen en verkregen stalen.

de Hemptinne is hieraan gelieerd, maar die produceerde niet. De katoendrukkerij deed het goed, tot in 1803 de aankoop van grondstoffen te duur werd. Het bedrijf produceerde de grondstoffen vervolgens zelf en richtte in Ronse een mechanische weverij op. Drie jaar later kwam er een filiaal bij in Eine en in 1809 ook in Gent. De crisis van 1811 leidde echter tot een faillissement. Van de drie oorspronkelijke bedrijfsleiders bleef er slechts één over: Hubert Lousbergs. Hij beperkte zich tot de katoendrukkerij. Na zijn dood in 1826 nam zijn broer Henri het bedrijf over. Het bedrijf kwam na zijn dood in handen van Huberts schoonzoon Felix De Hemptinne. Hij en zijn erfgenamen zetten de spinnerij en weverij samen met de drukkerij verder tot in de jaren 1933-1934, toen het bedrijf definitief werd geliquideerd.

De katoenspinnerij en -weverij van Ferdinand Lousbergs aan de Reep, tekening en lithogravure door Adrien Canelle, verschenen in: Ed. Toovey en Gustave Simonau, Belgique Industrielle. Vues des établissements industriels de la Belgique, Bruxelles, Jules Gêruzet, 1852-1855 (Archief Gent, IC_AG_L_133_003).

Het fonds Voortman heeft betrekking op de firma's *Frans De Vos* en *Voortman, A. Voortman* in Gent en Rijsel, de *N.V. Texas* en de *N.V. Louisiana* (voorheen *De Smet*). Er is een link met de oude firma's *Lousbergs* en ook met de katoenblekerij en -drukkerij in Brussel. De eerste firma *Frans De Vos* en *Voortman* startte in 1790 en was een vennootschap tussen *Abraham Voortman* uit Nederland en *Frans De Vos* uit Gent. In 1779 vestigde het bedrijf zich in het voormalige kartuizerklooster aan de *Groenebriel*. Twee jaar later kwam het bedrijf in handen van *De Vos* en *Voortman* en in 1805 liet *De Vos* het aan *Voortman* over. Zijn oudste zoon vestigde in de periode van 1815 een katoendrukkerij in *Wazemmes-bij-Rijsel*. Zo omzeilde hij de sluiting van de Franse markt voor de Gentse katoenindustrie in 1815. Hij sloot contracten met Engelse technici voor de uitbouw van een volledig gemechaniseerde katoenweverij. Dit bleek een mijlpaal in de Gentse textielweverij. In 1827 werd het bedrijf voorzien van een mechanische spinnerij. Het bedrijf in Gent werd in 1878 een naamloze vennootschap onder de naam *N.V. Texas*. Later fuseerde dit bedrijf met het bedrijf *N.V. Louisiana*, de voormalige firma *De Smet*. In 1957 werd dit *N.V. Loutex*. In 1967 fuseerde dit bedrijf met de firma *Hanus* en de *UCO* tot de *N.V. UCO (Union Cotonnière)*. Die laatste werd uiteindelijk in 2009 ontbonden.

Het Gentse textielbedrijf *De Porre* werd in 1907 op-

gericht door *Ernest De Porre* in *Gentbrugge*. Deze firma produceerde katoen van de beste kwaliteit, vooral bestemd voor de confectie van beddenlakens. In 1927 richtte het bedrijf een eigen spinnerij op en stond bekend om het flanel, dat onder verschillende merknamen (*Ibis*, *Abeille*, *Dragon*, *Eléphant*) werd geproduceerd. Deze textielwaren werden ook uitgevoerd naar het buitenland. Na de dood van *Ernest De Porre* in 1935 namen zijn zonen *Eugène* en *Albert* het bedrijf over. In 1946 overleed *Eugène De Porre*, die werd opgevolgd door zijn zoon *Jacques*. In 1959, bij de dood van zijn oom *Albert*, werd *Jacques De Porre* ook algemeen beheerder van het bedrijf. De kwaliteit bleef altijd voortstaan in het bedrijf. Getuigen daarvan zijn onder meer het merk *Featherweight*, een soort beddengoed dat makkelijk wasbaar was. Ook het merk *DéPé*, dat mikte op betaalbaarheid voor de grote massa, was een schot in de roos. Een hoogtepunt van de export werd bereikt in 1960, toen men naar meer dan 25 landen uitvoerde. Nadien ging het bedrijf achteruit, tot in 1980 het faillissement werd aangevraagd.

MUSEUM OF ARCHIEF?

De stalenboeken van *Archief Gent* zijn beschreven in *Dulle Griet*, het huidige archiefbeheersysteem (*ABS*), dat in de leeszaal geraadpleegd kan worden. In de loop van 2019 zullen deze beschrijvingen

*De stalenkamer in het Textielmuseum van Tilburg,
<https://www.textielmuseum.nl/nl/pagina/stalenkamer>, geraadpleegd op 5 januari 2019.*

samen met afbeeldingen van de stalenboeken in een nieuw archiefbeheersysteem ook online beschikbaar worden. Voor sommige erfgoedcollecties, zoals die van de Gentse vondelingen, is die virtuele toegang er al via de website van Erfgoedinzicht. Voor beeldcollecties wordt ook en vooral de Beeldbank Gent ingezet. Zo is een fabricatieboek (met stalen) van katoendrukkerij Voortman (PA_NF_447), dat Archief Gent in bruikleen gaf aan het Industriemuseum voor zijn nieuwe hoofdtentoonstelling, nu op de website van de Beeldbank te doorbladeren. Een voordeel van die digitale ontsluiting is dat de stukken minder vaak fysiek geconsulteerd moeten worden. Vooral de stukken uit de negentiende eeuw blijken erg fragiel en zijn vaak gehavend. Een archief is geen museum en kan dus minder gebruik maken van toonmogelijkheden. Naast de digitale presentatie kan ook een kleine tentoonstelling rond een wisselend thema worden georganiseerd in het archief, zoals trouwens nu al gebeurt met Dé Vitrine (in samenwerking met Stadsarcheologie Gent). Andere mogelijke presentatievormen zijn lezingen of gezamenlijke activiteiten met het Industriemuseum Gent, Design Museum Gent of MoMu.

GLUREN BIJ DE BUREN

Ook in het buitenland groeit de interesse voor textiel en stalenboeken. Het Textielmuseum Tilburg digitaliseerde een aantal eigen stalenboeken en heeft een geklimatiseerde stalenkamer, waar de museumbezoeker de stukken kan bekijken, zonder ze echter aan te raken. Het Harris Museum and Art Gallery in Groot-Brittannië organiseert regelmatig projecten om textiel en erfgoed in de kijker te zetten en in Zwitserland werd in maart 2018 een conferentie ge-

houden over textielstalenboeken. The Design Library in Hudson Valley, New York, verzamelt, patenteert en verkoopt vintage en hedendaagse textielproducten van bekende en minder bekende ontwerpers. Commercieel gebruik in de creatieve sector is hier een mooi initiatief om ontwerp en textiel dichterbij het ruimere publiek te brengen. Het Textielmuseum van het Franse Mulhouse biedt een chronologisch overzicht van stoffen. Al deze instellingen hebben stalenboeken in hun collectie, wat de visie versterkt dat deze archiefstukken de moeite van het verzamelen waard zijn.

GEEN LOSSE EINDJES

De stalenboeken van Archief Gent zijn beslist belangrijk om te conserveren, te digitaliseren en te ontsluiten voor een breed publiek. Voor onderzoekers en archivariissen bieden ze stof tot verder onderzoek. Een samenwerkingsverband met bijvoorbeeld het Industriemuseum Gent, Design Museum Gent of het MoMu zou deze ietwat stoffige collectie met verve nieuw leven kunnen inblazen. In het Industriemuseum worden bijvoorbeeld zelf handdoeken geweven, die in de museumshop worden verkocht. Waarom hiervoor geen negentiende-eeuws patroon uit een boek van De Hemptinne of Voortman uit de collectie van Archief Gent kiezen? Wie nu al nieuwsgierig is naar deze stalenboeken kan, in afwachting van hun digitale ontsluiting, terecht in de leeszaal van Archief Gent in De Zwarte Doos.

Inge Misschaert
 Masterstudent Kunstwetenschappen
 Universiteit Gent

Handelstempels in het Gravensteen

Wie het Gravensteen bezoekt, treft er hand-, voet-, en halsboeien, duimschroeven en pletbijlen aan. In een vitrinekast liggen nog andere dingen die verbazing wekken. Je hebt zopas de pijnlijke implicaties van de dwang- en foltertuigen in je geheugen opgeslagen en met al die afschuw in je hoofd doet een eerste blik onvrijwillig aan een soort brandijzers denken. Het gaat echter om handelstempels met hun afdruk waarop onder andere 'La Habana' te lezen staat.

HET SPOOR VAN DE AFDRUKKEN

De stempels komen uit een grotere verzameling. De meeste hebben het formaat van een ferme soepkop. Ze liggen in een depot en worden beheerd door Historische Huizen Gent. Ik haalde alle stempels uit hun slaap, vergeleek de opschriften en plaatste de informatie in een historische context. Van de stempels is veel af te lezen. Zo zijn er bijvoorbeeld de namen van de firma's die een handelshuis hadden in een wijk aan de oude haven van wat nu het toeristische Oud-Havana is. Handelaars-consuls, waaronder enkele Duitse en een Belgische, zorgden ervoor dat de levering van textielproducten uit onze streken keurig in de Cubaanse haven afgehandeld werd. Zij regelden de bevrachting van schepen voor

de retourvaart met rietsuiker, onder andere voor de raffinaderijen van Antwerpen en Gent. Vrijwel alle stempels hebben in de negentiende eeuw hun nut bewezen. Dat blijkt uit de periode dat de handelshuizen actief waren en uit de datering van de lettertypen op de stempels. De collectie is een materieel overblijfsel van een handelsnetwerk dat onze streken verbond met Spanje, Cuba, Venezuela, Brazilië, Rusland en Duitsland. Twee derde van de collectie houdt verband met de export naar Latijns-Amerika, in het bijzonder naar Havana. Het ging daarbij om linnenweefsels, bedoeld voor de confectie van hangmatten, slavenkledij en broeken voor legeruniformen.

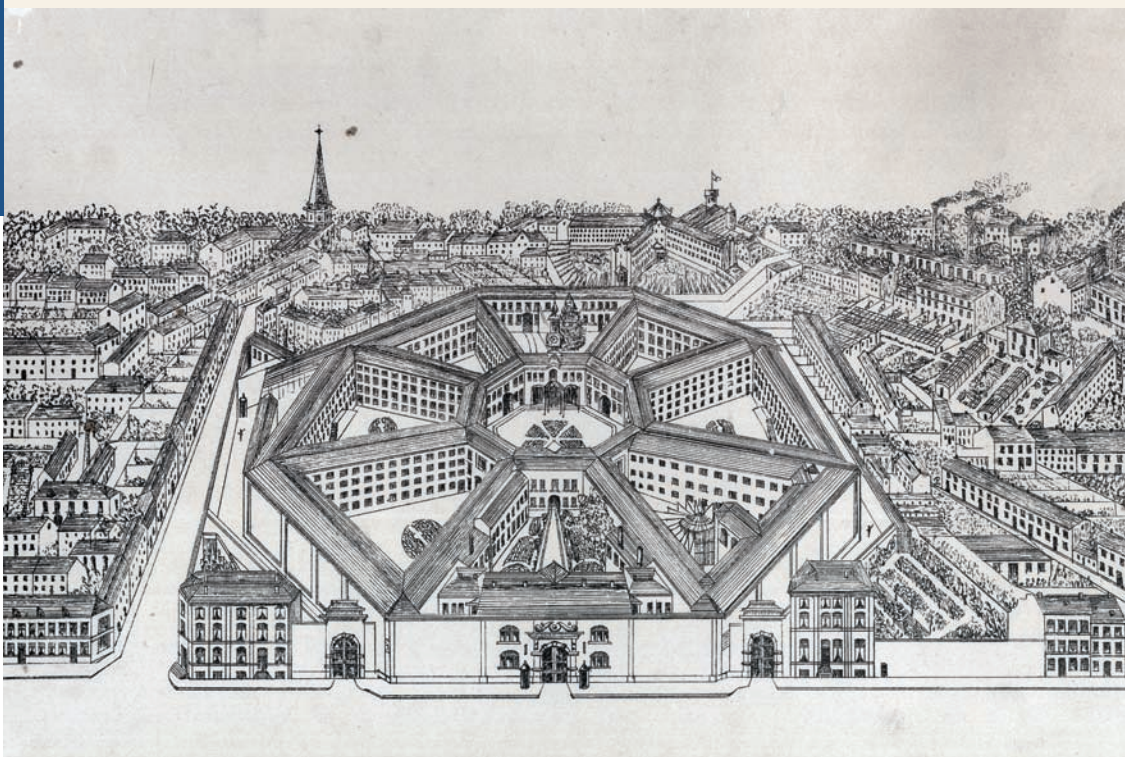
HET SPOOR VAN DE STEMPELS

Volgens de vertrouwde theorie komen de stempels uit het 'rasphuis', de voormalige gevangenis aan de Coupure. Na de sluiting in 1935 werd de opruiming van de gebouwen begeleid door de toenmalige archivaris-conservator Henri Nowé. Hij voerde een actieve verwervingspolitiek. Het Ministerie van Rechtswezen schonk een reeks dwang- en foltertuigen aan de Stad. Zo staat het in een handgeschreven document uit het schenkingsregister (STAM Gent, register 'Giften en legaten (1930-1958)', fol. 4v).

50

Textielstempel van de firma Friedrich Büsing en Gustav Stahmer, met handelshuis in Havana, bestemd voor de identificatie van exportlinnen. De Russische tekst vermeldt: Aleksandrovsky [vlas]fabriek, [Sint-Petersburg]. De afdruk werd aangebracht op de buitenzijde van de verpakking of op het linnen zelf. Datering: midden negentiende eeuw (Historische Huizen Gent, Collectie Gravensteen, inv. GG-M-494, foto Storm Calle)

Gezicht op de centrale gevangenis (het 'rasp huis') aan de Coupure en omgeving, lithografie, s.d. [omstreeks 1900] (Archief Gent, IC_AG_L_143_025)

Nowé krabbelde er nog bij dat die voorwerpen in het Gravensteen geplaatst werden. Maar over de handelsstempels geen woord. De oudste gegevens waar ik in Archief Gent op gewezen werd, dateren uit 1972. In dat jaar stelde de Dienst Culturele Zaken van de Stad Gent een lijst van alle museumstukken van het Gravensteen op (Archief Gent, Modern Archief, reeks XIX, nr. 253). Dat gebeurde vermoedelijk naar aanleiding van de herdruk van een bezoekersgids en de vernieuwing van de getypte info-etiketten uit de late jaren zestig.

GENT OF HEMIKSEM?

De vondstgeschiedenis van de stempels is in nevelen gehuld. Maar, zo vroeg ik mij af, hoe zit het met de periode daarvoor? In de hoop daar een antwoord op te vinden, trok ik naar het Rijksarchief. Een verband tussen de stempels en het rasp huis kon ik niet documenteren, maar wel een verband tussen het rasp huis en de gevangenis in Hemiksem, ondergebracht in de voormalige Sint-Bernardusabdij. Gedetineerden in Gent fabriceerden linnen dat naar de zusterinstelling in Hemiksem werd gestuurd om daar gebleekt te worden. Mijn aandacht verplaatste zich vervolgens naar Hemiksem. Gedetineerden gingen daar aan de slag met linnen voor de export naar... Havana. Het ging onder andere om vier linnenmerken: *russias*, *coletas*, *creguelas* en *osnabruck* (namen die ook voorkomen op de stempels die in de gevangenis van Gent zijn aangetroffen). Omdat de fabricatie met overheidskredieten gebeurde, bracht dit in het parlement, in de productiecentra van linnen en in de pers veel kritiek teweeg. Ik vond het merkwaardig dat in de verslaggeving daarover de vier linnenmerken steeds met Sint-Bernard in verband gebracht werden, maar nooit met de

Gentse gevangenis. Dit bracht mij toen tot de hypothese dat een deel van de stempels in Hemiksem gebruikt is en na de sluiting van Sint-Bernard, in 1867, naar Gent verhuisden, wat tevens met een deel van de resterende gevangenen gebeurde. Deze boeiende episode van de Gentse stempelcollectie vormt een onderdeel van mijn nieuw boek in voorbereiding ('Operatie russias in 't gevang van Sint-Bernard'). Het mag in elk geval een toevalstreffer genoemd worden dat de doodversleten handelsstempels niet vernietigd werden, maar in een gesloten tuchtinstelling veilig bewaard bleven.

NIEUW LEVEN

De voormalige erfgoedbeheerders oordeelden dat handelsstempels, die aangetroffen werden in een gevangenis, bij de dwang- en foltertuigen hoorden te liggen. Een anachronisme is hier onvermijdelijk: stempels uit een negentiende-eeuwse industriële context in een kamer van een middeleeuwse graaf. Niet verwonderlijk dat menig wakkere Gentenaar zich de vraag heeft gesteld: "Wa lig ta doar te doen?" Het is niet zeker of de conservators van het Gentse Industriemuseum dat ook dachten. In elk geval kregen enkele stempels daar een nieuw leven, in een context waar ze thuishoren, in het gezelschap van weefgetouwen en spoelen met inslaggaren, en met op de achtergrond enkele slaven in een Cubaanse rietsuikerfabriek.

Meer lezen? Huib Billiet Adriaansen, *Havana in de folterkamer van het Gravensteen te Gent*, e-uitgeverij Mijnbestseller.nl, 2017 (ook te bestellen via de auteur, huibbilliet@gmail.com)

Huib Billiet Adriaansen

Industriemuseum: een nieuwe naam, een nieuwe hoofdtentoonstelling

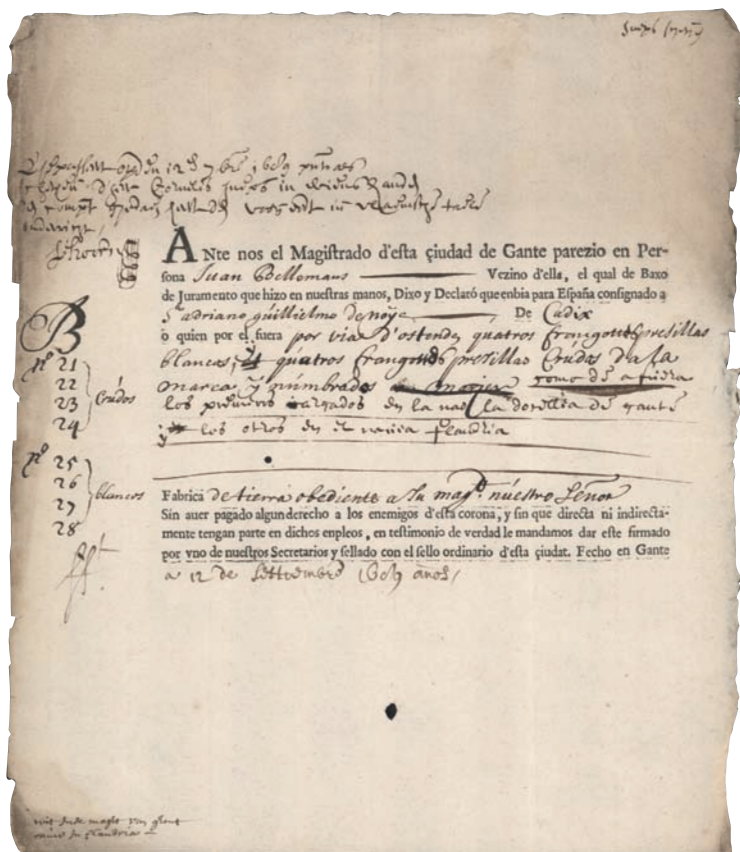
Er beweegt heel wat in de voormalige textielfabriek aan de Minnemeers. Het typische fabrieksdak van het museumgebouw werd gerenoveerd en eind september opende op de bovenste verdieping een gloednieuwe hoofdtentoonstelling. De naamsverandering van MIAT naar Industriemuseum, de nieuwe huisstijl en website zetten de vernieuwingsoperatie kracht bij.

De vijfde en hoogste verdieping van het Industriemuseum onderging een ware metamorfose. Het museum huist in de voormalige katoenspinnerij Desmet-Guequier, op de plaats waar Pieter van Huffel in 1810 al een textiel fabriek oprichtte. Het huidige fabrieksgebouw werd een eeuw later op diezelfde site neergepoot. Bij de recente opknapbeurt werd de oude fabriekshal in ere hersteld: het zaagtanddak – met ramen aan de noordkant – is weer duidelijk herkenbaar en de gietijzeren kolommen kregen hun originele kleuren terug. Ook de oorspronkelijke fabrieksvloer werd grotendeels behou-

Fabricatieboek van katoendrukkerij Voortman (Archief Gent, PA_NF_447).

Het boek is digitaal te raadplegen via <https://beeldbank.stad.gent>, zoekterm: fabricatieboek, bijkomende zoekterm: 447

Certificaat voor uitvoer van linnen naar Spanje voor Juan Bellemans, 1689 (Archief Gent, OA_154bis_6_Juan_Bellemans_1689)

den. Marcel, oud-‘textilien’ en intussen een kranige tachtiger, herinnert zich nog goed hoe die onveranderd is gebleven sinds zijn tijd bij Desmet-Guequier net na de Tweede Wereldoorlog. Zelfs de geur van ingesijpelde machineolie hangt nog steeds in de museumlucht.

LIEU DE MÉMOIRE MET ADEMBENEMEND PANORAMA

Het magnifieke stadszicht is een eerste eyecatcher voor de bezoeker. Aan de zijde van de Oudevest kijk je uit op de belangrijkste monumenten van de binnenstad. Vanop de tribune kan je rustig van het uitzicht genieten en met de sliding monitor scan je het stadslandschap en ontdek je de soms verborgen geschiedenissen van het industriële Gent. Zo kom je als de bezoeker te weten dat het Gravensteen ooit een katoenspinnerij, een constructiebedrijf en ook verschillende beluikhuisjes herbergde. Aan de andere zijde van de tentoonstellingsruimte, kant Minnemeers, zie je voormalige fabrieksgebouwen zoals ACEC en Vynckier en zelfs de windmolens in de Gentse zeehaven.

Zo is het Industriemuseum een *lieu de mémoire* voor de veelbewogen industriële geschiedenis. Geen betere plek dan Gent om het verhaal van de industri-

ële revoluties te vertellen. De stad die vanaf het begin van de negentiende eeuw een belangrijke spil vormde in een wereldwijd katoenimperium.

DE GESCHIEDENIS VAN ONDERUIT

Het volledige verhaal wordt gepresenteerd in vijf kamers die midden in de museumruimte werden geplaatst. In die vijf boxen stap je terug in de tijd en nemen twaalf kroongetuigen je mee naar het leven van toen. Ignaas Snauwaert (°1762, Nevele), bijvoorbeeld, vertelt hoe hij na de dood van zijn ouders als wees in verschillende gezinnen terecht kwam. Hij moest er werken, dat was in de zeventiende en achttiende eeuw immers bittere noodzaak voor het gros van de kinderen. Het leven van Ignaas staat in schril contrast met dat van Laurentio Hoys (°1660, Oostende), telg van een belangrijke handelsfamilie, die in 1677 in Gent neerstreek. Hij legde zich toe op de internationale handel, onder meer van textielwaren, naar Spanje en de kolonies.

En zo vertellen naast Ignaas en Laurentio ook Marie-Catharine, Lieven (Bauwens!), Pol, David, Juliana, Adolphe, César, Mohammed, Conny en Baki hun verhaal. Zij zijn arbeider, ingenieur, fabrieksdirecteur of ondernemer en op basis van hun

ervaringen leer je als bezoeker meer over de industriële samenleving tussen circa 1750 en nu. Onze twaalf getuigen spreken je rechtstreeks aan, hun verhalen worden ondersteund door een ruime selectie aan originele voorwerpen, machines, documenten en foto's. Zo kan je de Mule Jenny – de befaamde spinmachine en topstuk van het museum, door Lieven Bauwens in Gent geïntroduceerd – opnieuw van dichtbij bewonderen.

ENKELE BRUIKLENNEN VAN ARCHIEF GENT UITGELICHT

Joannes Bellemans en zijn vrouw Catherine Therese de Roy werden steenrijk in de handel. In 1701 lieten ze in de Sint-Katelijnestraat een majestueus huis optrekken dat later bekend staat onder de naam De Pelikaan. Naast kanthandel legde het echtpaar zich ook toe op de uitvoer van lijnwaad naar Spanje. 'Presillas' waren een typisch Gentse stof, geweven uit minderwaardig vlas. Als ruwe stof diende het voor pakgoed en kleine zeilen in de overzeese kolonies. Van de gebleekte stof maakte men broeken voor slaven.

Het omvangrijke bedrijfsarchief van Voortman, bewaard in Archief Gent, is een onschatbare bron voor onderzoek naar de textielindustrie. Het bedrijf, op-

Foto van het interieur van de Hal der machines, Wereldtentoonstelling 1913 (Archief Gent, PA_NM1913_FO_0058)

gericht in 1790, legde zich oorspronkelijk toe op katoendruk. Vanaf het begin van de negentiende eeuw behoren ook mechanisch spinnen en weven tot de activiteiten. De productie van de katoendrukkerij omvatte meterwaren voor kledij, zakdoeken en sjaals. In de tweede helft van de negentiende eeuw lag de klemtoon meer en meer op de druk voor Azië en Afrika. In de fabricatieboeken noteerden de coloristen hun recepten voor drukpasta's en verfkuipen.

Na succesvolle edities van de Wereldtentoonstelling in Antwerpen, Brussel en Luik was in 1913 Gent aan de beurt. Bedrijven en naties etaleerden hun florierende industrieën. De expopaleizen en paviljoenen straalden een en al optimisme uit. Het feest van de moderniteit! De 'Hal der machines' was het kloppende hart van de Wereldtentoonstelling. Machinebouwers exposeerden er hun verbrandingsmotoren en generatoren. Gentse bedrijven als Carels en Van de Kerckhove waren op dat moment wereldspelers in de machinebouw en metaalindustrie.

BEZOEK HET VERNIEUWDE INDUSTRIEMUSEUM

In het Industriemuseum vind je niet enkel tentoonstellingen en rondleidingen over mensen en machines; er valt ook nog van alles te beleven voor jong en oud. Zo zijn er regelmatig demonstraties aan de machines en kan je tijdens de openingsuren van het museum aan de slag in de Tinker Studio. Prutsen is er toegestaan! Het Industriemuseum serveert ook een fijn randprogramma vol extraatjes en creatieve workshops. Een update van de activiteitenkalender en alle praktische info vind je op www.industriemuseum.be.

info@industriemuseum.be
+32 (0)9 323 65 00

MEER WETEN OVER INDUSTRIEEL ERFGOED?

Heb je vragen over industrieel, wetenschappelijk of technisch erfgoed en vind je niet meteen een antwoord in het museum of op de website? Klop dan even bij ons aan, want ook in de museumbibliotheek en bij de experts van ETWIE valt heel wat wijsheid te rapen!

De bibliotheek is vrij te bezoeken op dinsdag van 10.30 tot 13 uur en op donderdag van 13 tot 16 uur. Op andere momenten en tijdens schoolvakanties kan dit enkel op afspraak.

bibliotheek@industriemuseum.be | 09 323 65 32
info@etwie.be | www.etwie.be | 09 323 65 24

Hilde Langerart
Industriemuseum

Inhoud

- 1 Van in het depot tot bij het publiek. Stalenboeken van Gentse textielbedrijven in de collectie van Archief Gent
- 4 Handelsstempels in het Gravensteent
- 6 Industriemuseum: een nieuwe naam, een nieuwe hoofdtentoonstelling

Colofon

@archieflink is de driemaandelijkse nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files (GOF), de vriendenkring van Archief Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage van de vzw: 20 euro individuele leden, 25 euro gezin, 35 euro steunende leden en 250 euro ereleden.

Een los nummer kost 5 euro.

Rekeningnummer:

IBAN: BE31 0003 2520 7755 BIC: BPOTBEB1

Contactgegevens GOF

Archief Gent,

De Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. (09) 266 57 60

E-mail: stadsarchief@stad.gent

E-mail: gentonfiles@gmail.com

Web: www.gentonfiles.be

Coördinatie en eindredactie

Joachim Derwael, Guy Dupont, Tom Haeck,

Pieter-Jan Lachaert, Nele Lefever

Foto's en illustraties

Storm Calle (Archief Gent), tenzij anders vermeld

Ontwerp logo

Erika Vanderstockt

Verantwoordelijke uitgever

Joachim Derwael, Peerstraat 27, 9000 Gent

Vormgeving

Candace Verbeke

Druk

NV Drukkerij Verbeke, Gent

ISSN - nummer: 1376-2966